

## MÔ HÌNH BAO THANH TOÁN NGƯỢC KINH NGHIỆM Ở MỘT SỐ QUỐC GIA ĐANG PHÁT TRIỂN

Phạm Trường Lộc  
ThS. Vũ Thị Đan Trà  
Trường ĐH Ngoại thương Cơ sở 2 tại TP.HCM

**Tóm tắt:** Mô hình bao thanh toán (BTT) ngược với nhiều ưu điểm, khác phục bất cân xứng thông tin trên thị trường tài chính và hệ thống pháp luật chưa hoàn thiện tại nhiều nước, đang được nhiều chuyên gia nghiên cứu như là một mô hình tiêu biểu trong hoạt động tài trợ vốn cho chuỗi cung ứng (supply chain finance). Việc nghiên cứu kinh nghiệm phát triển mô hình BTT ngược đặc biệt tại Mexico không những chứng minh những nước đang phát triển vẫn có thể ứng dụng thành công mô hình này và đem lại lợi ích đáng kể mà còn là tài liệu tham khảo cần thiết cho việc xây dựng mô hình BTT ngược tại Việt Nam trong tương lai. Kinh nghiệm tại các nước Mexico, Philippines, Bangladesh đã để lại nhiều bài học quý báu về việc ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động BTT, xây dựng một sàn giao dịch điện tử BTT ngược với sự hỗ trợ của Chính phủ và tạo nền tảng pháp lý vững chắc cho hoạt động giao dịch điện tử.

**Từ khóa:** Bao thanh toán ngược, ngân hàng Nafin, kinh nghiệm phát triển, doanh nghiệp nhỏ và vừa.

### Đặt vấn đề

Trong thời gian vừa qua, dù các chỉ số kinh tế vĩ mô như tỷ giá, cán cân thanh toán đã ổn định, đặc biệt là lạm phát được kiềm chế, nhưng lãi suất ngân hàng vẫn còn cao 12%/năm và dù lãi suất được lập trần xuống 1-2% thì các doanh nghiệp cũng không thể tiếp cận được vốn vay. Theo khảo sát 183 doanh nghiệp tại khu vực Tp. Hồ Chí Minh và các vùng lân cận trong tháng 2-4/2013 của nhóm tác giả cho thấy vốn vẫn là khó khăn lớn nhất hiện nay, tập trung chủ yếu ở các doanh nghiệp nhỏ và vừa (DNNVV) có quy mô lao động dưới 200 người. Thứ hai, kể từ khi Việt Nam gia nhập WTO, hoạt động xuất khẩu ngày càng đóng vai trò quan trọng và là động lực tăng trưởng GDP chủ yếu đối với nền kinh tế Việt Nam. Năm 2012, kim ngạch hàng hóa xuất khẩu đạt 114,6 tỷ USD, tăng 18,3% so với năm 2011 (Nguyễn Đức, 2013). Tuy nhiên, khả năng cạnh tranh doanh nghiệp vẫn còn kém, trong khi các biện pháp can thiệp, hỗ trợ của Chính phủ như trợ cấp, tín dụng ưu đãi... đã hạn chế khá nhiều theo

các quy định về tự do hóa thương mại. Ngoài ra, BTT đặc biệt có thể là một nguồn cấp vốn lưu động quan trọng cho các DNNVV ở những nước đang phát triển có hệ thống tài chính và luật pháp về thương mại còn yếu (Klapper và các tác giả, 2004).

Vấn đề đặt ra là làm sao có thể đưa ra mô hình BTT phù hợp hơn cho Việt Nam, giúp giải được phần nào bài toán thiếu vốn thông qua các khoản phải thu sẵn có của doanh nghiệp, thúc đẩy hoạt động xuất khẩu, phát triển lực lượng DNNVV. Mô hình mới phải khắc phục được tình trạng bất cân xứng thông tin, đem lại lợi ích cho các doanh nghiệp, đặc biệt là các DNNVV mà mô hình cũ không thực hiện được, đó chính là mô hình BTT ngược.

### Bao thanh toán ngược

BTT ngược (Reverse Factoring) là một hình thức tài trợ vốn cho chuỗi cung ứng, giúp khắc phục vấn đề bất cân xứng thông tin giữa ngân